

Teacher Development in Producing Media to Promote Learning for Early Childhood Children from Waste Materials at Ban Hin Lat Wang To School, Under the Office of the Primary Educational Service Area, Khon Kaen Area 1

Watcharapan Sonaya^{1*} and Cherdsak Srisangachai²

¹ Faculty of Education, Sripatum University, Thailand

² Faculty of Education, Sripatum University, Thailand

* Corresponding author: Watcharapan.037@gmail.com

Abstract

This research aimed to 1) develop teachers' knowledge and understanding in producing media from waste materials for early childhood children, 2) develop teachers' media production capabilities, and 3) study the satisfaction of participants in the production of such media. The research instruments included meeting minutes, tests, interviews, media assessment forms, media use assessment forms, behavioral observation forms, and satisfaction questionnaires. The sample consisted of 6 early childhood teachers at Ban Hin Lat Wang to School and 3 additional information providers. The data were analyzed using percentages, means, and standard deviations. The research results showed that, following the development in the first round using the workshop strategy, task assignment, and follow-up supervision, participants had a high level of knowledge and understanding of producing media to promote learning for early childhood children from waste materials. They were able to apply the knowledge they gained to organizing learning activities. The satisfaction of the participants in the overall activities was at the highest level, with a mean of 4.63 and a standard deviation of 0.42. The development in the second round used the internal supervision strategy. The results showed that all participants in the research group possessed knowledge and understanding of media production and were able to effectively apply it to organizing learning activities for early childhood children. They were able to produce media correctly, completely, appropriately, and in accordance with the objectives. Both in terms of format, usage methods, and suitability for the learner's development, as well as the learner's satisfaction with using media to promote learning from waste materials, were at a moderate level.

Keywords: Teacher Development, Production of Media, Early Childhood

การพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ ของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1

วัชรพรรณ โสนายะ และเชิดศักดิ์ ศรีสง่าชัย

1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

* Corresponding author. E-mail: Watcharapan.037@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อจากวัสดุเหลือใช้สำหรับเด็กปฐมวัย 2) พัฒนาความสามารถในการผลิตสื่อของครู และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการผลิตสื่อดังกล่าว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บันทึกการประชุม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินสื่อ แบบประเมินการใช้สื่อ แบบสังเกตพฤติกรรม และแบบสอบถามความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปฐมวัยโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ จำนวน 6 คน และผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า จากการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตามผล กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ในระดับมาก โดยสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ความพึงพอใจของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าต่อกิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.42 การพัฒนาในวงรอบที่ 2 ใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน ผลการดำเนินงานพบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถผลิตสื่อได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน เหมาะสม และตรงตามวัตถุประสงค์ ทั้งในด้านรูปแบบ วิธีใช้ และความเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน และผู้เรียนความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากวัสดุเหลือใช้ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การพัฒนาครู, การผลิตสื่อ, เด็กปฐมวัย

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (มาตรา 30) มาตรา 30 กล่าวถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยกำหนดให้ครูต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม รวมถึงการสร้างสรรคงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการศึกษา โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยดังนี้: 1.ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา คือ สนับสนุนให้ครูใช้กระบวนการวิจัยในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน 2.การนำงานวิจัยมาใช้ในการปฏิบัติคือ กำหนดให้ครูนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการสอนที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและข้อบังคับครูสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562) แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติงาน ข้อ 11 ผู้ประกอบวิชาชีพครูจะต้องวิจัย สร้างนวัตกรรม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542), (ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ, 2562) และ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545) และ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมาตรา 13 (1) ให้บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ในการสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติถือเป็นมาตรฐานสำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เป็นการเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวหมายถึง เด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีมีความสามารถเรียนรู้ทำงานได้เก่ง และเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างรอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าชั้นวิกฤตของประเทศไทย ที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐและทุกภาคส่วน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ครู/ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชนภาคศาสนาและภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของช่วงปฐมวัยตระหนักในพันธกิจและลงมือช่วยกันทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย (คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ, 2562)

เด็กปฐมวัยจัดได้ว่าเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม บุคลิกภาพโดยเฉพาะด้านสติปัญญาจะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้ และพัฒนาการในวัยนี้จะเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการในช่วงอื่น ๆ ของชีวิตเป็นอย่างมาก (กัญจทิพย์ คนหลัก, 2557) พัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคลและสื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์การแก้ปัญหา การคิดเชิงเหตุผล และการคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในช่วงปฐมวัยพัฒนาการทางด้านสติปัญญาจึงควรได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทั้งด้านการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่ ความรัก ความอบอุ่น สำหรับประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญาตามหลักสูตรการศึกษาของปฐมวัย การสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและการ เคลื่อนไหว ได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิด รู้จักสังเกต คุณลักษณะต่างๆ ไม่ว่า จะเป็นสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัวมีการฝึกใช้ວິວະรັບສັມພັສ ต่างๆ ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนังในการแยกแยะสิ่งที่รับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับความเหมือน ความแตกต่าง และมีมิติสัมพันธ์ และประสบการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริมด้วยสื่อการเรียนการสอน ที่ดึงดูดความสนใจของเด็กๆ (เพ็ญทิพา อ่วมมณี, 2547)

เด็กวัยอนุบาลเป็นวัยที่มีความซุกซน เคลื่อนไหวตลอดเวลา สติปัญญาและความคิดจะมีความเป็นอิสระแปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ชิด ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและลักษณะนิสัย ดังนั้น ครู ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับเด็กและมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมพัฒนาการ ด้านต่างๆ ของเด็กมากที่สุด ในช่วงที่เด็กอยู่ในความดูแล ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ รอบด้าน ทั้งรู้จักรับผิดชอบ เพื่อจะเป็นผู้ให้การดูแลเด็ก

อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เป็นการวางรากฐาน ความคิด สติปัญญา อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย เสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็กซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ โดยการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กจะมีสื่อการสอนเป็นตัวกลางในการจัดประสบการณ์ ดังนั้นสื่อการสอนจึงมีความสำคัญในการพัฒนาเด็กให้สมวัยและครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน (ปิยะวรรณ กาญจนวิสิษฐ์, 2563) สื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพราะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน หมายถึง ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยการจัดประสบการณ์แบบใช้สื่อร่วมกันจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและมีความสนใจ เข้าใจในกิจกรรมนั้นๆ อันจะเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี การใช้สื่อการสอนจึงเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน การสร้างและใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหาที่สอน ขึ้นอยู่กับผู้สอน การวิเคราะห์และกำหนดขอบข่ายเนื้อหาสาระ การวิเคราะห์คุณสมบัติและความพร้อมของ นักเรียน การวิเคราะห์ข้อจำกัดต่างๆ ของสภาพการเรียนการสอน และสื่อที่เป็นกระบวนการ หรือวิธีการ (รัตนา ธนบดี, 2564)

การผลิตสื่อการสอนแบบสื่อวัสดุจึงมีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นบทบาทของสื่อการเรียนรู้ก็หมายถึงเป็นตัวกลางช่วยในการให้ข้อมูลความรู้ หรือสิ่งที่บอกกล่าวให้แก่ผู้เรียน เป็นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เป็นการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม แต่การใช้สื่อการเรียนการสอนให้ได้ผล ถูกต้องตรงกับจุดประสงค์เนื้อหาและกิจกรรมของบทเรียน อีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่าด้วย สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณลักษณะเฉพาะตัวของมันเอง (รัตนา ธนบดี, 2564) การผลิตสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุเหลือใช้ได้รับความนิยมอย่างมากในระบบการศึกษา เนื่องจากเป็นแนวทางที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตสื่อ กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของครู และช่วยปลูกฝังแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชนโรงเรียน แนวคิดนี้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้สร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่ นอกจากนี้ การใช้วัสดุเหลือใช้ยังช่วยส่งเสริมทักษะสำคัญในผู้เรียน เช่น การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน และการสร้างสรรค์ผลงานใหม่จากทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ส่งผลให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืน (อัญชลี เรืองศรี, 2565)

โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอได้กำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางให้บริการแก่ชุมชน ทั้งในด้านวิชาการและกิจกรรมต่างๆ จัดการศึกษาสนองความต้องการของท้องถิ่น ด้วยการระดมทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น ภาคเอกชน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่วนราชการต่างๆ มีส่วนร่วมบริหารและจัดการ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้ก้าวหน้าทันการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งจากการนิเทศการสอนของรองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูปฐมวัยใช้สื่อดิจิทัลมากเกินไป มีการผลิตสื่อการสอนวัสดุย่อยลงทำให้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังนั้นจึงเสนอให้ในการพัฒนาการศึกษาครูผู้สอนปฐมวัยจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตสื่อการสอนวัสดุให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาค้นคว้าในฐานะที่เป็นครูซึ่งรับผิดชอบงานด้านวิชาการระดับปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ จึงได้แบ่งปันแนวคิดเพื่อพัฒนาแนวทางการสอน(PLC)เพิ่มความรู้ความสามารถในการพัฒนาการผลิตสื่อการสอนวัสดุเพื่อพัฒนาครูปฐมวัยของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ ตำบลบ้านค้อ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อตอบโจทย์แนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา โดยรูปแบบในการวิจัยที่นำมาใช้ในครั้งนี้ หมายถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูได้รับความรู้ ความเข้าใจและการพัฒนาสื่อการสอน ประสบการณ์ และสามารถนำไปใช้ในการผลิตสื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อวัสดุเหลือใช้สำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถด้านการผลิตสื่อวัสดุเหลือใช้สำหรับเด็กปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการผลิตสื่อวัสดุเหลือใช้สำหรับเด็กปฐมวัย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อสื่อวัสดุเหลือใช้สำหรับเด็กปฐมวัย

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการบริหารการศึกษา

อรุณี ทองนพคุณ (2558) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมในด้านสังคมการเมืองเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2560) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน การจัดการทรัพยากร และการประเมินผล เพื่อให้การศึกษาในทุกระดับมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ Good (1973) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหาร ธุรกิจสถานศึกษาและการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษาตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยตรง เช่น การเรียนการสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

แนวคิดการบริหารสถานศึกษา

สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม ภายในสถานศึกษาโดยมีแบบแผน วิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระบบและบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความสามารถ มีทักษะ มีคุณธรรมและนำไปปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการร่วมกัน โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาให้ได้มากที่สุดให้เป็นไปด้วยความถูกต้องเหมาะสมมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ในขณะที่ ภูมิภัทร กลางโคตร และคณะ (2561) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าประสงค์ การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ ที่ดีมีคุณภาพ การบริหารเชิงกลยุทธ์นำมาซึ่งกลยุทธ์ที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานมุ่งความสำเร็จตามนโยบายและแผน การนำกลยุทธ์ ซึ่งผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างเปิดรับการเรียนรู้ใหม่เสมอ มีการสร้างพันธมิตรโดยการสนับสนุนส่งเสริมภาคส่วนที่เกี่ยวข้องการพัฒนาบุคลากร สร้างความร่วมมือร่วมกัน ส่งเสริมการปฏิบัติงานเป็นทีม มีการสร้างขวัญกำลังใจการทำงาน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน รู้จักการประยุกต์การดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา พัฒนาปรับปรุง และสนับสนุนการมีภาวะผู้นำเพื่อการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

แนวคิดสื่อการสอน

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2550) กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งใด ๆ ก็ตามที่เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนไปสู่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ อำนวยเดชชัยศรี (2552) ได้ให้ความหมายของคำว่า การสื่อความหมายหรือการเรียนการสอนนั้น "สื่อ" ที่ใช้ อาจเป็น

วัตถุดิบของ มีตัวตนหรืออาจเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนก็ได้ ดังนั้น ความหมายของคำว่า "สื่อการเรียนการสอน" ในความหมายกว้างที่ครอบคลุม สิ่งที่เป็น "สื่อ" ทั้งหมด จึงหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ไฮนิชส์ และคนอื่นๆ (Heinich and others, 1990) ให้ความหมายของสื่อการเรียน การสอนว่า สื่อการเรียนการสอน คือพาหนะในการนำข้อมูลไปยังผู้รับ เพื่อนำมาใช้ในการเรียน การสอน หรือส่งเนื้อความรู้ไปยังผู้เรียน ในกระบวนการเรียนการสอน เช่นเดียวกับบราวน์ และคนอื่นๆ (Brown and others, 1977) ได้กล่าวว่าสื่อการเรียนการสอน คือ อุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถช่วยเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียน ทั้งมีความหมายรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่เฉพาะแต่สิ่งที่เป็นวัตถุ หรือเครื่องมือเท่านั้น

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เรื่อง การพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ครั้งนี้

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์ให้ครู มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้กระบวนการของการวิจัยค้นหาปัญหาแก้ไขปัญหาด้อย่างมีประสิทธิภาพโดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าและผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล ชั้นปีที่ 1 – 3 จำนวน 6 คน ที่ตระหนักและสมัครใจ

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม จำนวน 33 คน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นผู้ให้ข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ ติดตามอำนวยความสะดวก รวมทั้งช่วยเหลือ ด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าจะใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของ Kemmris และ McTagart (1988) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วยขั้นตอน PAOR ได้แก่ 1. ขั้นการวางแผน (Planning) 2. ขั้นปฏิบัติ (Action) 3. ขั้นการสังเกต (Observation) 4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประเภทเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบประเมิน 4) แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนเมื่อนำสื่อไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ 5) แบบบันทึกการประชุม 6) แบบสอบถามความพึงพอใจ

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ ผู้ศึกษาค้นคว้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคน ซึ่งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 วงรอบ ดังนี้

วงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 13 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 14 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2568

วงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 17 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2568 ถึงวันที่ 18 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2568

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเครื่องมือ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำข้อมูลจากแบบทดสอบก่อน – หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน นำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ การจัดการกระทำข้อมูลเชิงคุณภาพ กระทำได้โดยนำเครื่องมือมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จัดหมวดหมู่และแยกประเภท ตามขอบเขตการศึกษาค้นคว้า เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความรู้ก่อนและหลัง ประชุม การสังเกตพฤติกรรมขณะประชุม และการสัมภาษณ์ความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์โดยใช้เทคนิคแบบสามเส้าจำแนก หมวดหมู่ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดหลาย ๆ รอบ (Read and Re - read) แล้วหาความสัมพันธ์ของ ข้อมูลในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง กำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อสรุปนำเสนอโดยการบรรยาย (Narrative Form) โดยอ้างอิงข้อมูลบางส่วนที่เป็นที่มาของข้อสรุปนั้น

2.2 การนิเทศติดตามรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการวัดความพึงพอใจ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการนิเทศ โดยผู้ร่วมศึกษาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลกำหนดทิศทาง (Trend) และสร้างข้อสรุป นำเสนอโดยการบรรยาย (Narrative Form) โดยอ้างอิงข้อมูลบางส่วนที่เป็น ที่มาของข้อสรุปนั้น

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988) เพื่อพัฒนาครูโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ โดยดำเนินการเป็น 2 วงรอบ (Spiral) โดยแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ระหว่างวันที่ 13 - 18 มีนาคม 2568 สรุปผลการศึกษาดังนี้

การพัฒนาในวงรอบที่ 1 มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการพัฒนาในวงรอบที่ 1 มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตามผล โดยสรุปได้ว่า ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้และความเข้าใจเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการบริบทของการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ในด้านทักษะและความสามารถในการผลิตสื่อ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถผลิตสื่อได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสม โดยเฉพาะในขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหา การระบุสาระสำคัญ และการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ทั้งนี้ ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ายังสามารถนำสื่อที่ผลิตไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน จากผลการประเมินสื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการจัดกิจกรรมเมื่อนำสื่อไปใช้จริง รวมถึงผลจากการบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลในระหว่างการจัดกิจกรรม พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 และ 4.40 ตามลำดับ ทั้งนี้ จากรายการประเมินทั้ง 10 ข้อ จาก 3 แบบประเมิน ยังพบว่าผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าบางรายมีผลการประเมินที่อยู่ในระดับต่ำ หรือยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ารายอื่นซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในช่วง 4.60 - 4.80 สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างด้านทักษะ ประสบการณ์ หรือระดับความมั่นใจในการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ดังนั้น ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางในการพัฒนาครูด้านการผลิตสื่ออย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถนำสื่อที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม มีคุณภาพ และเกิดความยั่งยืนในระยะยาว

จากการดำเนินการนิเทศติดตามการพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ โดยสรุปได้ว่า ในด้านความรู้ความเข้าใจ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้และความเข้าใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในด้านทักษะและความสามารถในการผลิตสื่อ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าสามารถผลิตสื่อได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเหมาะสม โดยเฉพาะในขั้นตอนของการกำหนดเนื้อหา สาระสำคัญ และการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ทั้งยังสามารถนำสื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการประเมินสื่อที่นำไปใช้ในการจัดกิจกรรม การประเมินผลการจัดกิจกรรมเมื่อนำสื่อไปใช้จริง ตลอดจนผลจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นอนุบาลในระหว่างการจัดกิจกรรม พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.10 และ 4.40 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ในจำนวน 10 รายการประเมินหลัก และ

3 รายการย่อย ยังมีผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าบางรายที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน หรือยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ารายอื่นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง 4.60 – 4.80 ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงได้ร่วมกันพิจารณาแนวทางในการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการผลิตและใช้สื่อจากวัสดุเหลือใช้ได้อย่างเหมาะสม ยั่งยืน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพและครอบคลุมความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

การพัฒนาในวงรอบที่ 2 จากการดำเนินงานโดยใช้กลยุทธ์การนิเทศติดตามในทั้ง 2 กิจกรรม พบว่า ในด้านความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีทักษะที่พัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยสามารถผลิตและนำสื่อไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน สื่อที่นำมาใช้สามารถตอบสนองต่อจุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากวัสดุเหลือใช้ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความสามารถในการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ทุกคนสามารถผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน เหมาะสม พร้อมทั้งจะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าทุกคนมีทักษะและสามารถนำสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ ได้อย่างเหมาะสมกับวัยและกระตามต้องการของผู้เรียน และผู้เรียน มีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอเป็นอย่างมาก และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้สื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสะท้อนให้เห็นว่าสื่อดังกล่าวนี้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนของผู้เรียนได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีประเด็นบางด้านที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนรู้ของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ ดำเนินการผ่านกลยุทธ์ที่หลากหลาย ได้แก่ การศึกษาเอกสารด้วยตนเอง การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตามผล โดยดำเนินการครบ 2 วงรอบของการพัฒนา ผลการดำเนินงานพบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถผลิตสื่อจากวัสดุเหลือใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถนำสื่อที่ผลิตขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จริงในบริบทของเด็กปฐมวัย ซึ่งส่งผลให้เกิดพัฒนาการและการเรียนรู้รอบด้าน ผลการพัฒนาดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา หวังสิทธิเดช (2562) ที่ระบุว่าการพัฒนาครูผ่านกระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตาม ส่งผลให้ครูมีความสามารถในการผลิตและใช้สื่อได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเช่นเดียวกับ งานวิจัยของ กมลรัตน์ คະນອງเดช และคณะ (2563) ซึ่งพบว่าการใช้กลยุทธ์ดังกล่าวช่วยให้บุคลากรสามารถผลิตสื่อและนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมพัฒนาการด้าน Executive Functions ของเด็ก นอกจากนี้ อินสอน จันตะ (2566) ยังสนับสนุนว่า การส่งเสริมครูให้ใช้วัสดุเหลือใช้เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะหลากหลาย ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ และเกิดความยั่งยืนทางการศึกษา ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Eti และ Singirtmac (2021) ในการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาครู โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการสะท้อนผล ซึ่งช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูให้

มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการพัฒนาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาครูที่หลากหลาย โดยเฉพาะกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตามผล เป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับทักษะและสมรรถนะของครูด้านการผลิตและใช้สื่อจากวัสดุเหลือใช้ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของโรงเรียนอื่นได้อย่างเหมาะสม

จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงาน และการนิเทศติดตามผล ในการพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ ให้มีผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยจัดกิจกรรมการบรรยาย กิจกรรมการฝึกปฏิบัติการ กิจกรรมการปรับปรุงการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ มีผู้ศึกษาค้นคว้า และวิทยากรร่วมกันวางแผนกำหนดกิจกรรมจัดเตรียมเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการแล้วแจ้งให้บุคลากรเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ ทำให้บุคลากรผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ ธงชัย คำปวง (2561) กล่าวว่า หลักการพัฒนาครูควรยึดหลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1. การพัฒนาครูนั้นต้องเป็นไปเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 2. การพัฒนาครูต้องสนองความต้องการและความจำเป็นของครู 3. รูปแบบ กระบวนการ และกิจกรรมการพัฒนาครูมีความยืดหยุ่น หลากหลาย เหมาะสมกับบุคคล 4. ใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา 5. เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง 6. การพัฒนาครูต้องทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ 7. การพัฒนาครูมีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของ โรงเรียน กล่าวไว้

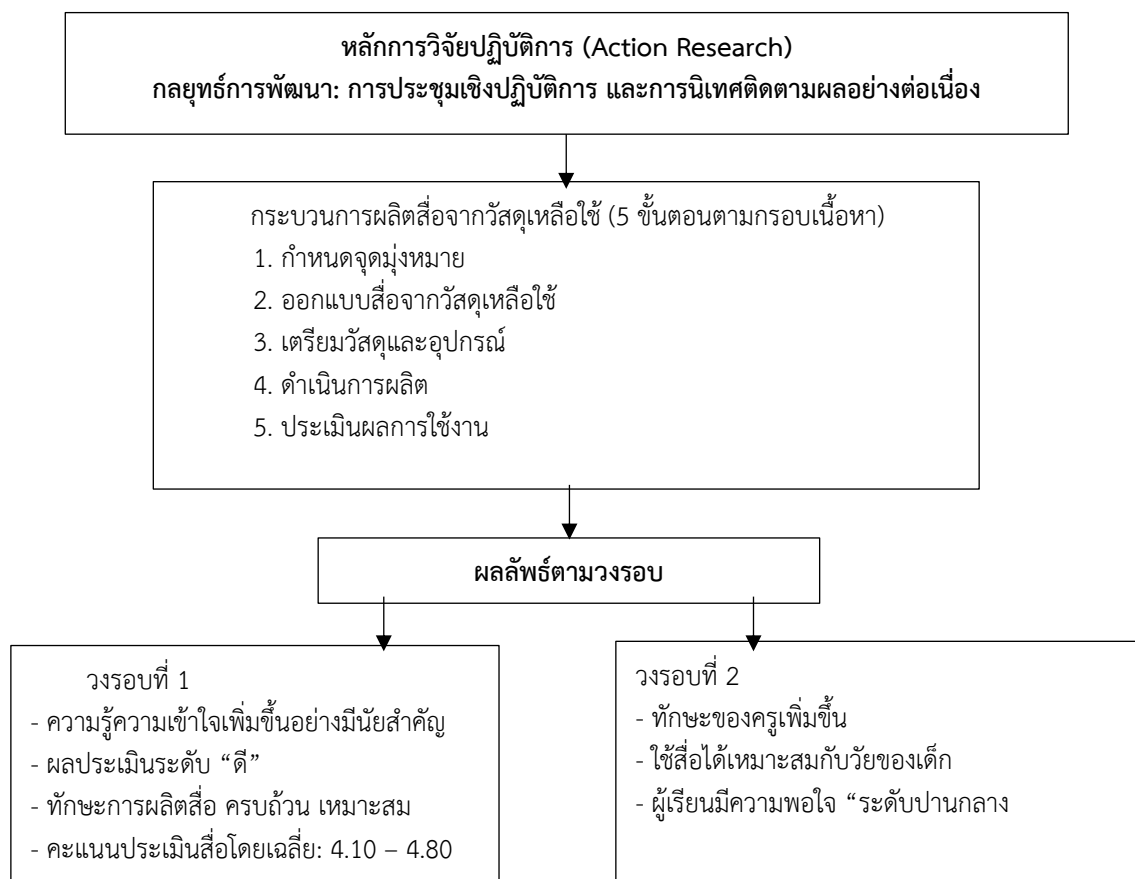
2. จากการใช้กลยุทธ์การมอบหมายงาน ถือเป็นขั้นตอนสำคัญในกระบวนการพัฒนาครูด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ ในบริบทของโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภายหลังจากที่ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าได้เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย การรับฟังบรรยาย ฝึกปฏิบัติการผลิตสื่อ และการนิเทศภายในแล้ว ผู้วิจัยได้มอบหมายให้ผู้ร่วมศึกษาเลือกหัวข้อศึกษาค้นคว้าที่ตนสนใจ และดำเนินการออกแบบพร้อมผลิตสื่อที่สอดคล้องกับหลักการทางวิชาการและการพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับกิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561) กล่าวว่า การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะสูง สามารถ ปรับเปลี่ยนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของครู โดยมีกิจกรรมการพัฒนาครูที่สำคัญ คือ การพัฒนาครูโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนาครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การฝึกอบรม/สัมมนา การเรียนรู้ทางไกล การมอบหมายงาน การปฏิบัติงานในสภาพจริง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน การจัดการเรียนรู้เป็น ชุดวิชา เป็นต้น และสอดคล้องกับชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ (2562) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูหมายถึงกระบวนการสร้างโอกาสให้ครูได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะการสอน และปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพการศึกษาที่เปลี่ยนแปลง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการเรียนรู้กระบวนการ การมอบหมายงาน ช่วยพัฒนาครูโดยให้รับผิดชอบโครงการหรือภารกิจพิเศษ เช่น การพัฒนาแผนการสอน การออกแบบนวัตกรรม การเรียนรู้ หรือการจัดกิจกรรมพิเศษในโรงเรียน ซึ่งส่งเสริมความรับผิดชอบและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และสุมาลี นิมนานิตย์ (2562) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาครูคือการจัดกิจกรรมหรือกระบวนการที่ส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพต้องมีกระบวนการ 1. การมอบหมายงาน (Task Delegation) 2. การนิเทศติดตาม (Follow-Up Supervision) โดยผู้วิจัยและทีมผู้นิเทศได้ดำเนินการติดตาม ให้คำปรึกษา และสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง อันส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามี

พัฒนาการที่ชัดเจนในการออกแบบและผลิตสื่อที่มีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของเด็กในระดับปฐมวัย

3. จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศติดตาม โดยใช้กิจกรรมการให้คำปรึกษา และกิจกรรมการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับกิ่งแก้ว ภูทองเงิน (2561) กล่าวว่า การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องและจริงจัง มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะศักยภาพครูจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาครูจะ ช่วยให้ครูมีสมรรถภาพในการสอน ทำให้ครูเรียนรู้งานในหน้าที่เร็วขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระของ ผู้บังคับบัญชา และกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าและเป็นผู้คนที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งด้านความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ การพัฒนาบุคลากรจะต้องใช้การนิเทศทั้งแบบกลุ่มและเป็น รายบุคคล โดยการสอนแนะ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรม และจะต้องได้รับการประเมินผลเป็น ระยะ ๆ เพื่อปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสื่อดังกล่าวสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้ในระดับหนึ่ง สื่อที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้มีลักษณะน่าสนใจในแง่ของรูปแบบ สีสัน และความแปลกใหม่ที่ใกล้ตัวผู้เรียน จึงช่วยกระตุ้นความสนใจและสนใจให้เกิดการเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตาม ความพึงพอใจที่อยู่ในระดับปานกลางอาจแสดงให้เห็นว่ายังมีบางประเด็นที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม เช่น ความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมกับช่วงวัย หรือวิธีการใช้งานที่เอื้อต่อการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเพิ่มระยะเวลาในการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ในการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ในขั้นการออกแบบสื่อเตรียมวัสดุในการผลิตสื่อ เป็นขั้นตอนที่มีการพัฒนายากที่สุด ระยะเวลาหรือวิธีพัฒนา ควรเริ่มระยะเวลาในการอบรมปฏิบัติการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจากวัสดุเหลือใช้ให้เกิดความหลากหลายในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรนิเทศติดตาม ประเมินผลการนำสื่อไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความมั่นใจ และสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
4. ควรมีการประเมินสื่อที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรก่อนนำไปใช้จัดการเรียนรู้เพื่อให้มีสื่อที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ
5. ควรมีการเผยแพร่ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปยังโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาวิชาชีพครูให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เทคนิควิธีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบอื่น เพื่อเกิดความหลากหลายและเป็นแบบอย่างที่จะนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยตามสภาพจริงตลอดจนการนำผลที่ได้ไปปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัญจัญญ์ คนหลัก.(2557). *ผลของโปรแกรมเครือข่ายป้องกันตนเองของเกษตรกร*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กมลรัตน์ คนองเดช และคณะ. (2563). *ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้สื่อและของเล่นที่มีต่อทักษะ EF (Executive Functions) ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครู เขตพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้*. รายงานการวิจัย. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- กิ่งแก้ว ภูทองเงิน. (2561). *รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562, ” (19 เมษายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 19-20.

- คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. (2562). *มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ.
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). *เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: หลักพิมพ์.
- ธงชัย คำปวง. (2561). *การพัฒนาครูแบบองค์รวมโดยการเทียบเคียงสมรรถนะ*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
- เพ็ญทิพา อ่วมมณี. (2547). *ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ใช้ลวดลายแม่หยีสีในการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ กส.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูมิภัทร กลางโคตร และคณะ. (2561). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม 8, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2561).*
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2550). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์ จำกัด.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2560). *การบริหารการศึกษา: แนวคิดและหลักการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ*. วิทยานิพนธ์. ปร.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2558). *การศึกษายทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).*
- อำนวย เดชชัยศรี. (2542). *สื่อการศึกษาพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- Brown, J.W., Lewis, R.B. and Harclerod, F.F. (1977). *AV Instruction - Technology, Media, and Method*. 5th ed. New York: McGraw-Hill Book.
- Heinich, R., Molenda, M. and Russell, J.D. (1990). *Instructional Media and the New Technologies of Instruction*. 3 rd.ed. University of California: Macmillan.
- Imogie, A.I. (1979). *Instructional Media Use by Faculty Members in Ahmadu Bello University, Zaria: A Study of Factors Related to Educational Innovations in a Nigerian University Context*. *Dissertation Abstracts International*. 41 (6) : 2545-A.
- Heinich, Robert, and Others. (1993). *Instructional Media and New Technologies of Instruction*. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.,